ЦЕТИЊСКИ ВЈЕСНИК

ИЗЛАЗИ СРИЈЕДОМ И СУБОТОМ.

Пијена: за Црну Гору на годину 10 круна, на по године 5 круна; ван земље 15 франака у злату.

Уређује: ОДБОР

Адреса: „Цетињски Вјесник" — Cetinje; Adresse: „Le Courrier de Cettigne" — Cettigne (Montenegro)

Поједини број 10 пара.

БРОЈ 46. ЦЕТИЊЕ, СРИЈЕДА 9. ЈУНА 1910. ГОД. ГОДИНА III.

Цетиње, 9. јуна.

Критско питање све замршеније постаје. Сада се налази у сасвијем новој фази. Акутност његова таква је, да постоји озбиљна опасност и од самог рата.

Настојавање сила заштитница, које се руководе мирољубивошћу, није уродило корисним плодом. Оне нијесу могле да утичу ни толико, да ублаже распламтеле духове на Криту, нити да утичу на осјетљивост Турске, те да поправе односе на Криту.

Крићани би пошто пото хтјели, да се њихове намјере о присаједињењу Крита Грчкој остваре, противу чега Турска устаје и тражи да јој се загарантовано суверенство очува. Због тога је у Турској и најављен Грчкој економски рат. Грчки бродови и грчка роба се у Турској бојкотује, па се и противу самих Грка у Турској устаје.

Силе заштитнице: Енглеска, Француска, Русија и Италија нашле су се у незгодном положају. Нијесу пристале да вријеђају осјећаје Турске, али не могу ни да дозволе, да се критско питање развлачи у недоглед. Савјетују се, договарају и све чине, да се цио овај спор ријеши мирним путем.

За рјешење критског питања изнесена су неколико приједлога. Међу њима је и овај: Криту се гарантује аутономија. Турска остаје сизерен Крита, а тај ће се сизеренитет састојати у томе што ће јој Крит плаћати годишњи трибут. Овај трибут ће се доцније капитализовати и тако ће Крит моћи да добије веће право, па и право присаједињења Грчкој, ако Грчка буде пристала, да одређену своту као трибут плати Грчкој. Док се то не оствари Криту је слободно, да склопи какве год хоће уговоре и споразуме о регулисању својих веза са Грчком.

Овај приједлог није нашао повољна одзива у Турској, те је пропао као и многи други ранији приједлози.

У енглеском доњем дому, одговарајући на поднесену интерпелацију, Греј је изјавио да Енглеска заједно са свима силама, заштитницама Крита, тежи одржању суверенства султанова и заштити муслиманског становништва и да под аутономним режимом на Криту настане добра владавина. У тој сврси, како „Рајтер" јавља Енглеска је предложила, да свака сила заштитница пошље на Крит по један ратни брод.

А као најновији приједлог за правично рјешење критског питања поникла је идеја о сазиву конференције.

Судећи по писању турскијех листова идеја о сазиву конференције за рјешење критског питања у Турској наилази повољна одзива. Само што у Турској налазе, да ни конференција не може да улази у дебатовање о анексији Крита него само о детаљима аутономије Крита.

Све то показује, да о дефинитивном рјешењу критског питања не може бити ни ријечи и да ће се све ово свршити на томе, да се остави status quo, којим нијесу задовољни ни Грци ни Турци и да ће се критско питање и на даље развлачити онако исто као и до сад, чиме ће се и опасности од нових компликације само повећати.

Свјетски догађаји

Оставка владе у Србији — Насиља у Ст. Србији — Болест цара Виљема.

Влада Краљевине Србије дала је оставку. Као узрок због чега је влада подниј[illegible]ла оставку помињали су се многе ствари, али је са званичне стране обављено, да је то влада учинила зато што је видјела да су посланици скупштинске већине толико недисциплиновани, да је чак ометају у раду. Приликом претреса приједлога законског о измјенама у закону о изборима народних посланика влада је са својим приједлогом тек једва продрла, јер је био већи број посланика одсутан, а сем тога и многи посланици из скупштинске већине гласали су противу владиног приједлога. Са таквом скупштинском већином влада [illegible] у будуће могла рачунат[illegible] Оставк[illegible] унуђена да се спора[illegible]ми са својим посланицима [illegible] ј[illegible] посл[illegible] дужн[illegible] са [illegible] влад[illegible] Ј[illegible]ника до споразума, то је повукла оставку. О томе [illegible] ј[illegible] министарског савјета у [illegible] скупштини да[illegible] изјаву, у којој је изнио, да је влада повукла оставку пошто је од скупштинске већине, на коју се наслања, добила сва потребна јемства за даљи парламентарни рад. У вези са тиме искључени су из скупштинских клубова неки посланици.

*

Разоружавање побуњених Арбанаса као да ће се најгоре свршити по српски живаљ у отоманској империји. Војска и турске власти у мјесто да гоне побуњенике окомили су се свом жестином на Србе. Није доста што Срби и иначе највише страдају, него су противу њих подигли читаву хајку. Њих гоне и муче оптужујући их, да прикривају оружје и према њима се понашају тако, као да су ови побуњеници, а не Арбанаси.

Велики број српскијех учитаља и свештеника похапшен је. Нијесу ни самог митрополита Вићентија поштедјели. Када се кренуо у каноничку визитацију опколили су кућу у селу гдје је одсјео и држали су опсјенутa неко вријеме, а затијем су му наредили да се уклони. Сви они, који су том приликом дошли у додир с митрополитом, похапшени су.

Противу овога терора који се врши над Србима уложен је протест, али тешко да ће то моћи олакшати судбину српског живља, пошто тај терор над Србима врше саме власти изговарајући се на пријеки суд и ванредно стање.

*

Како се из почетка наговијештавало, сада се и испунило. Она незнатна рана[illegible]ца цара Виљема на десној руци већ ево три недјеље неће да зарасте. Дакле морала је бити инак знатнија, јер цар ни[illegible] ј[illegible] у оно доба, када ране полагано зарастјеваху. И тако се обистињава, да је Њемачка при оној аутомобилској несрећи, када се цар заједно са својим ађутантом аутомобилом преврнуо — лако могла остати без свога владара. Службене и званичне додуше спомињу, да је сад опет [illegible] рана на десној руци и да није у вези са оном на руци, но то је исто тако слободно вјеровати, као и не вјеровати. Истина је међутим, да цар Виљем на десној руци још увијек мора носити завој.

Пред знаком питања

— Српско-хрватске коалиција и Мађари —

Познато је, да српско-хрватска коалиција сачињава већину сабора за Хрватску и Славонију. Како је она према бану Рауху била у опозицији, зато он није могао да ради са сабором и он се није на вријеме његова бановања готово ни састојао. Чим га је замијенио бан Томашић он се коалицији приближио и са њоме склопио пакт, те је и сабор ускоро сазван и предузео рад. Том приликом су изабрани и за угарски сабор делегати сабора за Хрватску и Салвонију.

Избори за угарски сабор биће ових дана коначно довршени и послије тога ће се састати угарски сабор, у који ће доћи и делегати сабора за Хрватску и Славонију.

Сад настаје питање какви ће бити односи између ових делегата и угарске владе.

Призната је истина, да је заступање Хрватске на угарском сабору, како је нагодбом одређено, велико зло по Хрватску и Славонију. До године 1848. слао је хрватски сабор два делегата у угарски сабор, а по нагодбе шаље их 40 у кућу посланика, а [illegible] магнатску кућу.

О[illegible] [illegible]ика у раније доба [illegible] власт, него садашњ[illegible] 43. Јер у предњег[illegible] ниједан закон заједн[illegible]ора имао за Хрватску важно[illegible] ако га хрватски изасланици нијесу прихватили. Данас пак[illegible] заступа Хрватска делегацијом [illegible] бројем посланика, бројем десет пута мањим од броја угарских посланика.

Према том размјеру бројева, а уз садашњи угарски изборни ред, неће хрватски изасланици у заједничком сабору никада успјети с приједлогом, који би ишао у корист Хрватске, а не би био по ћуди Мађарима. Па да дође и до најбољих међусобних односа између Угарске и Хрватске, а у заједничком сабору да завладају најоштрије опреке између владине странке и опозиције, кад се ради о интересима хрватскога народа, Мађари ће се увијек сложни наћи.

Изнимка би настала само онда, кад би угарска влада имала тако незнатну већину, да би код стварања закључака одлучивали хрватски гласови. И радовали су се томе за послједње и сада још недовршене угарске кризе, да ће хрватски делегати бити збиља онај језичак на парламентарној ваги, који ће одлучивати, на којој страни да буде већина.

Ту радост покварила је сјајна побједа садашњега предсједника министарства грофа Куена. Он располаже са сигурном већином и без хрватских гласова. Па да се хрватски изасланици и опозицији придруже, не би нашкодили грофу Куену, него јамачно себи. Тај положај није заиста угодан.

Сад се пита, како ће се гроф Куен држати према Хрватској? Хоће ли се држати споразума с баном Томашићем и хрватско-српском коалицијом? Хоће ли бити праведнији наспрам Хрватске као предсједник министарства него ли кад је био бан?

Тешка ће бити задаћа изасланика на заједничком сабору, врло тешка. Сада ће се тек видјети, је ли било потпуно искрености с обих страна код стварања пакта. Узмимо да настане овај случај: Гроф Куен заузме спрам Хрватске оно становиште, на ком је стајао као бан, те хрватске делегате награди као црница, који је своју дужност извршио. Хрватским делегатима тад не би преостало друго, него оставити заједнички сабор и окренути Мађарима леђа. Сад настаје питање како ће се држати бан Томашић и његови пријатељи међу хрватским делегатима? Ово је заиста шкакљиво питање.

Велике поплаве у Србији

— Србија је опет страдала од киша —

Елементарне непогоде, које су крајем прошлог мјесеца биле готово на све стране, нијесу мимошиле ни Србију. Она је опет страдала од великих провала облака и силног наводња. И док је у априлу наводањ дјелимично дјеловао, дотле је овога пута захватио већи дио Србије. Потопљена су читава села, велики дио усјева, вароши су силно оштећене и много је људских жртава било.

О томе из Београда јављају:

Прошлог уторника од 3 часа, а негдје мало и доцније почела је киша да пада као из кабла у округу моравском, крагујевачком, пожаревачком и једном дијелу окр. шабачког. Ријеке Морава, Раванница, Ресава, Бјелица, Лепенница и Пек надошле су и излиле се из својих корита.

Над Крагујевцом такође је била провала облака и Лепенница је за један час пјенушала корито. Ждралица јој је припомагала такође. Страх међу грађанством бјеше неописан, али срећом из корита [illegible]ла није и грађанство се умирило. А и Лепенница јурише даље и изли се у доњем свом току; Доње Комарице, Баточина и Ланово још су у води.

Над Ћупријом провала облака скучила је огромну кишу са градом. Раваница је за час надошла и излила се у вароши, те је главном улицом у висини од 0.50 метра. Све куће [illegible] обиле поплављене су, али из већина је благовремено пар[illegible]ено исељавање. Исељене породице смјештене су у основној школи. На спасавању се журно радило, али су мисли да ће ипак бити људских жртава. Стоке је поплављено много. Немогуће је прићи са оне стране Раванице, јер је мост однијет. Раваница непрестано надолази. Киша пада још. Виногради су пропали. Порушен је велики број кућа. Кошеви пуне хране су однети. Ограде су разнесене. Дућана седам општинских порушени су. Поплављено је много стоке. Морава такође стално надолази.

У Јагодини несрећа је такође. Бјелица се излила из корита. Вода је текла улицама у висини од 0.50 метра од 8 часова прије подне до 1 час по подне. Мајном је вода јурила. Људских жртава нема. Штета је иначе огромна.

Цио срез бјелички поплављен је. Преко 15 општина су под водом.

Над Багрданом је такође била провала облака. Мост пред Багрданом на Морави однет. Многе куће су порушене.

У срезу левачком у општинама дрговској и жупањевачкој потпуно су уништени усјеви. У општинама ратковачкој, сабанчкој и пчеличкој град веома крупан упропастио је све усјеве и винограде. Штета се приједи на 300.000 динара. Не зна се да ли има људских жртава.

Али најгоре је прошао Свилајнац. Свилајнац је потпуно уништен. Ресава се нагло излила и моментално нанила у вароши, поплавила улице, дућане и куће. До сад има двадесет жртава. Роба по дућанима и ствари по кућама су пропале. Вода је текла улицама висином од два метра. Од блата по улицама не може се прећи. Свијет је у неописаном страху. Мост на Ресави однет. Саобраћај између оба дијела вароши прекинут. Хране нема. Кошеви са храном однијети. Штета је огромна.

Оближња села Седлари и Луговина потпуно поплављени.

У срезу деспотовачком Ресава начинила огромне штете. Киша је лила не-

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

престано 4 часа. Мост на Ресави код манастира Манасије однијет. По обали Ресаве вијају се стјари и потопљене животиње. Деспотовац и Велики Поповић такође су у води. Мост В. Поповић по окружном путу Ћуприја – Свилајнац однијет. Дуђани поплављени, роба уништена штета је огромна.

У срезу орашком окр. смедеревском киша је учинила огромне штете. Наторе је страдао Марковац, који је је сав под водом. Штета је огромна у цијелом срезу.

С друге стране јављају још прије вијести. Пек у округу пожаревачком уприлед туте кише надошао је. Села Триброд и Кусић потпуно су под водом. Вода је у висини од три метра. Стока поплављена, усјеви уништени. Ствари однијети. Становници по крововима и кућама. Хране нема. Писка и јук на све стране. Не зна се да ли има људских жртава. Петровац такође је сав у води. Куће и дућани још у води. Страх неописан.

Са друге краја јављају још страшније вијести. У срезу азбуковачком јака киша са градом као кокошије јаје уништила је све. Усјеви, воћњаци и виногради пропали потпуно. Велики дио среза сав у води.

Још се поуздано не зна о правом стању ствари. Гласови стижу све гори и гори.

Босанско-херцеговачки сабор

Свечано отварање сабора у Босни

Прошле сриједе отворен је сабор Босне и Херцеговине. Падало је у очи, да на беледији, згради у којој је сазван сабор, није било никакве заставе. То је отуда што су се православни и католици *противили, да се истакне аустриска или мађарска застава. И како нијесу могли да истакну те заставе, нијесу метали ни друге.*

Сједница је отворена по одређеном програму.

У 10 сати дошао је земаљски поглавица, генерал Марјан барон Варешанин у свечаној генералској униформи, праћен од свога помоћника мајора Хелера и од шивилног адјатуса барона Бенка и свих четири одјелних предстојника босанско-херцеговачке владе.

Земаљски је поглавица прочитао владарев рескрипт, којим се сазива босанско-херцеговачки сабор и проглашује да је отворен у редовно засједање.

Рескрипт су слушали сви присутни заступници устав са својих мјеста, а на концу пропратили са: „Живио владар!“ Земаљски поглавица изрекао је затим овај говор:

„Високи саборе! Културним, господарским и економским напретком Босне и Херцеговине за вријеме окупационог времена достигло је пучанство ових земаља и своју политичку зрелост, па му је тиме омогућено, да уприлед промјене државноправног положаја ових земаља, може уставним начином своје дјеловање проширити на свим подручјима јавнога живота. Ја се сматрам напредно сретним, да вас могу као земаљски поглавица приликом састанка првога босанскога сабора поздравити и да вам могу из пуног свог срца зажелити, да ваш будући лијепи рад, али рад пун одговорности буде успјешан и да буде на срећу и корист земље“.

На то је прочитао шивилни адјатус барон Бенко именовање предсједника и обадва потпредсједника босанско-херцеговачког сабора. Како је новопаименовани предсједник босанско-херцеговачког сабора Хајбег Фердус недавно оболио, то умољава барон Бенко првога потпредсједника Војислава Шолу, да изводи заузета мјесто предсједника и отворити редовно засједање.

На то су потпредсједници позвани на заклетву овако:

„Завјерићете се својом части и вјерности да ћете Његовом царском и краљевском апостолском Величанству непокоребиво бити вјерни и послушни, да ћете се држати свих закона и одредаба изданих за Босну и Херцеговину и да ћете као потпредсједници босанско-херцеговачког сабора припадајуће дужности вјерно и савјесно извршивати“.

Пошто су оба потпредсједника Војислав Шола (Србин) и д-р Никола Мандић (Хрват) положили заклетву вјерности, предавали су посланици заклетву.

На то је устао потпредсједник Војислав Шола, те поздравио кратким говором сабор, у коме даје израза осјећајима поданичке вјерности и оданости цару и краљу, те свршава трокатним: „Живио владар!“

По том је потпредсједник Шола отворио сабор овим ријечима:

„Високи саборе! У смислу § 28. земаљскога статута за Босну и Херцеговину, проглашујем да је овај сабор отворен. Уједно отварам и прву сједницу прве изборне периоде и првога засједања“.

Прочитани су још брзојавни поздрави и др. поздрави и установљен дневни ред за идућу сједницу. И онда је сједница закључена, а друга сједница била у четвртак, када се повела ријеч и о атентату.

Атентат у Сарајеву

— Атентатор Жерајић и генерал Варешанин —

У прошлом броју, на брзу руку, проговорили смо о немилом догађају који се збио послије отварања босанско-херцеговачког сабора са поглавицом генералом Варешанином. Егзалтирани младић, занојен револуционим идејама и руковођен анархизмом покушао је да изврши атентат и пошто му није испало за [illegible] тинови нијесу рђасти, и ако овакве по[illegible] у [illegible] атентатор Србин, што је ова догађа[illegible] седмах послије боравка аустриске владара у атектираним земљама и што је атентатор занијемио, на да подигну силну прашину, — да догађај коментаришу на своју руку и да праве произвољне комбинације на штету српског живља у овим земљама.

О мотивима, која су атентатора водили не зна се ништа. Али „N. Fr. Presse“ чим је добила вијест о атентату, комбинира, да је атентат дјело српских националистичких фанатика, који хоће да се освете за анексију и да убиствима покажу Европи, како су несигурне прилике у Сарајеву. За атентатора вели, да је „македонски Србин“ и да је имао намјеру извести атентат на владара и цинично додаје, да је штета што се атентатор убио, јер би свијет дознао разна отврића.

У депуницијацијама „Neue Freie Presse“ није осамљена. И други неки аустриски листови су у томе духу проговорили.

О самом атенту зна се ово:

Генерал се возио у затвореним колима са својим ађутантом Хелером. Атентатор је сједио на једној клупи у близини Царева Ћуприје. Чим је опазио кола подурио је према њима и, пиштавећи у генерала Варешанина, опалио пет хитаца. Ни један хитац није погодио; сви су се задржали у заклону кола. Један очевидац прича, да је у тај час потрчао један послужитељ на атентатора и ухватио га за руку. Али овај му се отргну и испали шести хитац себи у уста. Док је полиција дошла лежао је атентатор мртав, разрскане главе у локви крви.

Сам догађај описују овако:

Већ у рано јутро стајао је један човјек на „Царевој Ћуприји“ и у пркос киши која је ситно роминьала, није се макнуо све до 11 сати прије подне. Обучен у тамно одијело падао је свакоме у очи својим необичним блиједилом лица и покретима, који су били исто толико плашљиви колико и значајни. Великим црним очима гледао је свакоме пролазнику готово презирно у лице.

У 11 сати и неколико минута, када се поглавица земље генерал Марјан барон Варешанин враћао из беледије (градске куће), гдје је присуствовао отворењу сабора, управо на „Царевој Ћуприји“, откопча онај сумњиви човјек капут и из набора извуче бровинг револвер. Пет јаких хитаца затутњеше, а на кочији са стражње стране се показаше четири рупе. Пети хитац је окрзнуо зелену гала капу генералову. Сва ова пуцњава потрајала је неколико тренутака. Атентатор, видјевши да се генералу Варешанину ништа догодило, намјери револвер у чело и одапе.

Тане је погодио извршио. Пролупљало је лубању оставивши мали отвор. Неколико несвијесних дрхтаја и пригушених дисаја [illegible] атентатор је издахнуо. Лежао је [illegible] у локви блата и на[illegible] прв му се циједила из [illegible] црвеним бојом цијели [illegible] пуцњава, стадоше трам[illegible] случајно пролазили [illegible] свијет потрчи к њешини. Смјесте [illegible] обавијештена полиција, која стрми из лише мјеста јаку стражу да [illegible] убица. По[illegible] земље чуђ[illegible] устрјелио, запо[illegible] да вози патраг на [illegible] мјеста. Са својим ађутантом мајо[illegible] анар[illegible] кобн[illegible] неколико момената [illegible] центром цијелога Сарајева. Ту се је гурало и гуђ[illegible], неки су гласно јауч[illegible], а неки падали у несвијест.

Самоубица је био покривен тамним чо[illegible] покр[illegible], који су добавили биће негдје из [illegible]. Тако је морао чекати, док не стиже комисија, која је присје[illegible] на лице мјеста тачно у једанаест и по.

Убица је претресен. Осим разних папира нађена је код њега посјетница с именом Богдан Жерајић, студент философије у Бечу. Надаље је нађено у капуту анархистичко пуце са мртвачком главом и једна тајанствена фотографија, која приказује убицу, гдје лежи на одру. Припадао је швајцарском анархистичком савезу.

С мјеста се полиција с државним адвокатом Павтошијем и с два детектива упутила у хотел „Сарајево“, камо је дотични атентатор био одсио. Након свестране претраге у соби број 6 прешло се на испитивање власника поменутог хотела, Н. Катића.

Исти је исказао ово: „Жерајић се налазио код мене управо од дана доласка Његова Величанства. То је био миран, солидана човјек, којему је могао свако вјеровати. У разговору, у кретњама, у додиру са особљем у хотелу показивао се као миран и паметан, па није чудо што ни на њега нијесмо ни најмање сумњали. Шта више, родом је из истога мјеста одакле и ја — Невесиња. Држао сам га као свога рођака и мислим да сам посједовао његово потпуно повјерење.“

На упит, да ли му је познато, да ли је Жерајић подржавао какве везе са иностранством, одговара свједок да се не може изјаснити будући је он са атентатором опћито о сасвим обичним стварима, а о политици нијесу готово никада разговарали.

У истом се хотелу налазио неки Жерајићев друг, такође ђак, који је исказао слично, придодав, да је атентатор увијек био болешљив, сушичав човјек, који је заиста гојио абнормалне идеје.

Сумња се, да је још неки младић од 25–30 година уплетен у овај догађај. Неколико су драговољно код полиције исказали, да су видјели прије неколико дана Жерајића са неким странцем чудновато обученим. Разговарали су есперанто.

Атентатор се зове Богдан Жерајић. Родом је из Невесиња. Студирао је на загребачком свеучилишту и у Бечу. Који га познају, веле, да је био замишљен, тих, повучен и поштен младић. Много је читао руске и уопште револуционарне писце.

Богдан Жерајић је висок црномањаст човјек, тамне бујне косе, малих подрезаних бркова и развијених усана. Има му 26 година.

Словенски конгрес у Софији

Припреме за словенски конгрес врше се једнако, те ће бити за учеснике публикована парочита упутства.

До сада се пријавило највише учесника из Чешке, а има неколико Пољака, који се јавише предсједнику Бобчеву, да ће доћи у Софију, а међу њима се налази и проф. Грабовски. Одбор дневно засједа и вијећа о разним потанкостима конгреса, те чини све потребне припреме.

Приходом конгреса биће и изложба књига и списа свију славенских народа, а на чело ове изложбе је постављен познати словиста А. А. Шишмаков.

До сада је установљено, да ће на конгресу реферирати: 1.) др. Ив. Златаров о теми „Трговачки односаји Бугарске са словенским земљама“; 2.) Г. Т. Данаилов „Економски односаји Бугарске“; 3.) Д. П. Пајков „Данашњи положај народнога образовања у нас“; 4.) Ан. Митов „О бугарској умјетности“; 5.) Цанаков „Општа славенска туристика“; 6.) Д. Б. Цонев „Славенска енциклопедија“; 7.) Др. А. Теодоров-Балан „*Славенски ријечник*“;

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

ПРИВРЕДА

ВИНОГРАДАРСТВО

пише

М. М. Д.

(6)

Издржљивост извјесних сората америчке лозе према филоксери, и ако она на њој живи, тумачи се с једне стране тиме, што те сорте лозе имају развијеније и разграненије жиљење те више хране из земље прну, чиме [illegible] оно што инсект као паразит одузме, а с друге стране и поглавито тиме, *што је релативно тврђе жила спојница* код америчке лозе па те инсект својим убодом не производи оне штетне послиједице на њеним жилама као код европске лозе.

Боганичари се разликују по Рили у (Riley) девет сората америчке лозе и то:

1) Vitis labrusca,
2) „ aestivalis,
3) „ riparia,
4) „ vulpina или rotundifolia,
5) „ cordifolia,
6) „ californica,
7) „ *arizonica*,
8) „ candicans и
9) „ rupestris.

Укрштањем ових главних сората има још много варијетата (хибрида) америчких сората лозе, мање или више издржљивих према филоксери.

Као најмање издржљива сорта америчких лоза сматра се Vitis rotindifolia (vulpina), на којој филоксера и не налази због њеног горког и опорог сока, али ова сорта успјева само у јужним предјелима. Vitis labrusca и њени варијети показали су се као врло слабо издржљиви.

За наше прилике показале су се као најбоље сорте сљедеће: Vitis riparia sauvage, Vitis Solonis, (која не спада у праве америчке сорте), York-Madeira, а за хрвања земљишта Vitis rupestris monticola.

Све скоро америчке сорте лозе имају не[illegible] *специфичан непријатан мирис*, с тога се обично употребљују само као подлога, на коју се калеме сорте наше домаће лозе. Подмак је жиљет дакле од америчке лозе, воће филоксера не уди, а дио чокота над земљом је европска лоза, која задржава сва своја пређашња својства. Су има варијетата америчке лозе, од којих вино нема толико оног непријатног задаха, те се могу за производњу вина култивирати а да се и не калеме. Такви су варијетети: Herbemont, Clinton, Taulor, Vila, Jackaz, Cunnighan и *још неке*.

При свем том најраширенији је и најбољи начин да се винодјеље и покрај филоксерне заразе одржи: калемљење наших домаћих сората лозе на подлогу издржљивих америчких сората. У Француској је посљедних година подигнуто око 700.000 хектара винограда на подлози америчке лозе, њена годишња производња вина достиже данас у цифру од 25.000.000 хекто-литара. И код нас су се почели обнављати виногради на подлози америчких сората, и треба најжељ настојати да се ови послови умноже, јер такви виногради противстају потпуно филоксери а много више роде од пређашњих винограда, те се већи трошкови за њихово подизање у мало година исплате и накнаде.

Калемљење лозе. Има много начина како се калеми америчка лоза нашим домаћим сортама и према времену и према начину како калемљење врши.

Према времену имамо у главном: зимско и прољетње калемљење и калемљење љети, или на зелене ластаре.

а) Зимско и прољетње калемљење. Од многих начина калемљења у ово доба године најчешће су уобичајени:

1) Калемљење у прољеће.

Ово је најпростији начин калемљења. Калемљење се врши у доба умјерене топлоте (температуре) у мјесецу фебруару или марту. На овај се начин калеме двогодишњи или трогодишњи приорци америчке лозе, а може се и старији чокот у винограду овим начином калемити. Само калемљење извршено је у пракси.

2) Енглеско спајање.

Код овог начина треба да буде калем лоза са подлогом једнаке дебљине, с тога се овај начин употребљава за калемљење једногодишњих а најчешће двогодишњих приорака, или резница и положница америчке лозе. Ако се калеме резнице, онда их окалемљене треба најприје уприорати (најбоље по Рихтеровом начину) за окиљење, па их онда послије 1 или 2 године пресађивати на стално мјесто. Како се ово калемљење врши изведено је у пракси.

3) Шампсонов начин.

И при овом начину, који је такође изведен у пракси, треба подлога и калем лоза да буде једнаке дебљине, а калеми се окиљени лоза.

б) Љетње калемљење на зелене ластаре. Зелени ластари могу се калемити на приорцима који су другој години и за старији чокотима америчке лозе у винограду за добијање калемова за пресађивање или у приорците или на стално мјесто.

Калемљење на зелене ластаре треба вршити онда кад ова нијесу још одрвенила, нити опет сувише сочна, и док још немају бијеле срца. Ово се калемљење најбоље врши од друге половине маја до половине мјесеца јуна.

Ово калемљење може се извршити простим спојањем, у процјеп и пенисовим начином; али је најлакше и најбоље простим спојањем, које је начин у пракси изведен

8.) А. П. Стоилов „Славенска етнографија“.

Одбор преговара са делегатима, који ће доћи на конгрес, да се тачно установе, који ће делегати од којег славенског народа говорити. Сваки говор смије трајати 10 минута, а тек у изнимним случајевима и дуже.

Организациони одбор за свесловенски конгрес послао је нарочите позиве грофу Льву Николајевићу Толстоју и пољачкоме писцу Хенрику Сијенкијевичу. Ниједан од њих није још одговорио, али се из њихове околине дознаје, да ће они доћи на конгрес, дозволи ли им то здравље.

Осим тога позвао је одбор на конгрес познате француске публицисте, који се баве проучавањем Словена, као Leroy-Baillesa, Viktora Berarda, Renea Pinona, те енглеског публицисту Steada. Ови сви потоњи су обећали, да ће доћи на конгрес.

Београдски политички кругови, који се интересују питањем свеславенског конгреса у Софији, одлучно су противни, да се ма у којој форми на свеславенском конгресу претресе мађедонско питање. Срби ће поставити као услов, да се то питање не претресе.

Поред шест делегата за свеславенски конгрес у Софији пријавили су се до сада као гости за одлазак у Софију 360 Београђана. Из унутрашњости Србије ће такођер учествовати преко 200 гостију

Босански сабор о атентату

Двије изјаве у босанском сабору

О атентату, који је био покушан над генералом Варешанином, проговорио је и босански сабор на другој сједници своју.

Прије него се пријешло на дневни ред први потпредсједник Шола дао је ову изјаву:

„Данас јучерашњега свечанога отворења босанско-херцеговачкога сабора покушао је један индивидум, сигурно лудјак, атентат на нашега многопоштованога поглавицу земље. Ово злодјело нас је се дубоко потресло, и ја сам могао констатирати, да је наше читаво пучанство тиме ожалошћено. Предсједништво је Њ. Преузвишености изразило своје огорчење над атентатом и честитало што је срећно. Осјећам се побуђеним да и овдје пред читавом јавношћу дадем одушка нашем сажаљењу ради овога несретнога случаја. Хвалећи Богу, што нам је заштитио нашега оштетитованога поглавара, држимо о овом атентату, да овакови индивидуум сам себе искључује из људскога друштва“. (Одобравање).

На ову сједницу узео је ријеч заст. Вашлин предсједник „Католичке Удруге“, те проговорио о писању „Хрватскога Дневника“ о атентату. Овај лист, који је орган „Католичке Удруге“, у својем посебном издању павало је на владу и на српску народну организацију те означио атентат као послиједицу Србима пријазне политике барона Питнера. То је међу српским заступницима изазвало ужасно огорчење. Заст. Вашлин даје у име „Католичке Удруге“ изјаву, да је она далеко од горепоменутога начина писања „Хрв. Дневника“ и да га најоштрије осуђује.

Вапаји из Санџака

— Отмица манастирских имања —

Манастир Бања, 20. маја.

Младотурци су доношењем Устава из просвијећенога запада, донијели и XV вијек — вијек: турења, насиља, отмице приватне својине са крвавом муком зарађене, угушење религиских и националних осјећаја, у кратко речено: вијек јаничара, чему су улогу узели они на себе, да би стекли славу код просвијећене Европе, а задовољили своје хотентотске прохтјеве.

У пријеђашњем допису истакао сам их као људе, које теже отоманизирању потчињених народа, путем угушивања и затварања школа; људе, који као некултурни хоће да култивишу своје потчињене културне народе: Грке, Бугаре, Јермене, а нарочито Србе. То им није доста, већ пошто видјеше да им затварањем школа не упали како жељаху, ударили су сада у отмицу имања манастирских, која бјеху једини извор за српске црквено-просвјетне циљеве, присвајајући их као своју својину.

Наши манастири у Санџаку: Бања, Милошева и Тројица код Пљеваља, и рушевине: Довоља и Аранђел на Тари, располажу са огромним имањима, на које су Турци бацили око да их присвоје. По турском имовинском закону, свака земља која се не обрађује за 12 година и на исту не плаћа пореза постаје својина државна (мераја); а манастирска и школска (вакуфска), за 36 год. Но ако би та земља служила за испашу онда она и на даље остаје својина ранијег господара да не плаћа ма какву порезу, сматрајући да он то уступа драге воље селу или вароши.

Такве земље има доста Тројица и Довоља која би се могла обрађивати, али пошто би се ускраћивала испаша селима, то су је они уступали, што је и сама власт штитила и одобравала. Но без обзира на то, они присвајају оно што се по неколико стотина година обрађивало и уживали приходи са тих имања. Међу таква спада: топла купатила манастира Бање, код Прибоја и имање манастира Тројице у Друбличима на Лиму. И ако сва имања наших манастира имају фермане разних Султана, чија је неприкосновеност тим обезбијеђена, ипак то они гледају а профанишу гдје могу, а гдје не могу, они у таквом случају изеле каквог змијуша, с ко[illegible] манастирска [illegible] чин прозаичне.

Купатила Манастира Бање [illegible] је било у [illegible] манастирској [illegible] доцније Приборске Општине. Оно је остајало својина [illegible] манастир [illegible] бивао затворен. Данас када се то уредило и угрошило велики новац, хоће Турци да га отму за своје просвјетне сврхе.

Покретач је овога просвјетно одјељење у Пријепољу, а сада се та ствар налази на касацији у Цариграду. Чим се она покренула, српски народ из читавог Санџака протестовао је још у јулу мјесецу прошле године. Али све једно биће као она пословица „жалили се кадији на кадију“. Из овога се може видјети какав ће резултат бити.

Манастир Бања налази се на сјеверу Санџака, удаљен 4—6 километара од србијанске и босанске границе, а близу варошице Прибоја, управо на тромеђи. Задужбина је једног од синова првовјечаног а по свој прилици Краља Уроша. У времену, послије потпуне пропасти српске државе, под Ђорђем Бранковићем, постигла га је судбина као и остале српске лавре, т. ј. била порушена и тако грађало до доласка за патријарха пећског Макарија Соколовића, који је обнови. За вријеме посљедњег рата поново је горела, те 1899. би подигнута и обновљена, трудом заслужног Србина архимадрита Гедеона Марића, а уз помоћ сиромашног српског народа, заједно са купатилима, која се налазе у самој порти црквеној. Успјешно лијече од стомачне болести и реуматизма. Приходи иду на издржавање манастира и уређење истих, а остатак на националне и просвјетне сврхе.

Имање Манастира Тројице налази се удаљено од Бање 8 километара поред саме ријеке Лима. Ту је Пљеваљска Општина подигла кућу за становање једног калуђера. Али чим је довршила посједне је турска власт и стави жандаре да сједе, без икакве кирије, не дозволивши да се имање обрађује и ако је на његово регулисање утрошено око 150 наполеона. Обиђена су врата свих надлештава почевши од кмета до великог везира, али је све узалуд било. Такви је исти случај и са имањем око самог манастира код Пљеваља радећи да присвоје све до стрехе. У свему овоме води главну ријеч и игра улогу злогласни Мехмед паша Бајровић, тај чувени пионер аустриски.

За манастир Довољу, нема се шта ни казивати; сваким се даном притискује њено имање, а слаби су и немоћни наши да изиђу на крај са Турцима и њиховим псеудо законима, који се њима управљају у колико то њима буде годило.

У овакоме се стању налазе наши манастири и њихова имања која бијаху једини извор за српске вјерско-просвјетне циљеве. Неће ништа чудно бити, ако се у скорој будућности чује да су се у конаке манастирске населили хоџе и ваизи, пошто наш тамошњи елеманат није у стању са голим трбухом борити се против турских бајонета, а заиста се налази на положају очајника који моли за помоћ, али му [illegible] указује.

Ш.

Босанска [illegible]

Изум [illegible] Кисића. Босарски штампар и [illegible] Кисић изумио је [illegible] справу [illegible] „Маја“ и нећ за [illegible] „Сушицу“ „Маја“ служи за мијешање хљеба и осталог [illegible] „Сушица“ служи за сушење меса помоћу дима из димњака. Од ова изума, прва у Херцеговини, патентирана су у свима већим државама и стручни кругови у Бечу за оба изума изразили су своје особито одушевљење. Модели су изложени у босанско-херцеговачком павиљону прве интернационалне ловачке изложбе у Бечу.

† Емил Деметровић. У Загребу је умро Емил Деметровић, секретар земаљске владе у пенсији. Као врло интелегентан и зналац страних језика, покојник је много преводио, те је превео и неколико позоришних комада, који су се у Загребу давали.

„Обилић“ у Софији. Београдско академско пјевачко друштво „Обилић“ прошле недјеље је било у Софији, гдје је приредило велики уметнички концерат са чисто српским програмом.

Нова српска штампарија. Срби у Шибенику одлучили су, да оснују српску штампарију и већ су приступили реализовању ове своје одлуке.

Словенство

Пољски универзитет у Паризу. У Паризу се ради на томе, да се оснује пољски универзитет. Сви они Пољаци, који не би били у могућности да уче у Русији, Њемачкој и Аустрији, походили би овај универзитет. За ову сврху већ је и знатна сума новца скупљена.

Нови задарски архибискуп. За задарског архибискупа наименован је д-р Бицко Пузишић, бускуп у Шибенику.

Шта се чита у Русији: Лист „Рјеч“ пише о том ово: Највише се чита белетристика, у првом реду књиге Вјербицке: „Кључеви среће“. На селу постизава баснословни успјех, који је раван успјеху, какав су у своје вријеме постигли данас већ заборављени Горки и Андрејев. Декаденти уопште излазе из моде; сами траже нешто „озбиљније“. На реду је село. Чекају талепат, који ће на селу открити снажни, смјели, народни тип, који би импоновао слабој, малодушној, дезоријентисаној гомили читалачкој. Политиком и друштвеним питањима већ се тако не занимају, прије пролазе стручне књиге. Једино питање интелигенције, узбуркано „Вјехама“, која су изишла већ у шестом изданју, стално је живо. Кадетски одговор „Интелигенција у Русији“ чита се такођер много. Московски зборник „Вјехи, как знаменије времени“ већ мање. Мјесто политике окупила је душу публике философија, нарочито емпирски критицизам и прагматизам. Прагматизам је сада модна „нова ријеч“, у главном с тога, што се толико обазире на питање морала. У опште, питање моралке и философије мијешају се с питањем религије. Појављује се нешто као „игра с религијом“.

Вријеме је нарочито повољно за позитивне организоване цркве. Побиједиће јамачно онај систем вјерски, чији ће представници бити најспособнији, да културно дјелују на народ. Питањима књижевно-критичним забавља се јавност у главном са гледишта моралног. Мисли, да ће књижевна критика уметничких слика објаснити оно темељно питање о критерију добра и зла, красног и грдобног, које питање дотиче се свеодубље опитрије душе савременог руског интелигента. Појављује се интересовање за природне науке. И ту је темељ философски нове теорије о материји претурио све старе назоре. Народни дух, који се ослобађа од црквенословенске схоластике, жели чатног и позитивно знања.

Руска изложба у Београду. Прошлог четвртка је отворена у Београду изложба руских малих радиности, која се састоје из везова, чипака, дрворезбарија, мајолике и. т. д.

Материјал је за везивање калемљења: увошћен конац, рафија, пантљике од гуљаперке и каучука, а за зелено калемљење обично јак памучни конац.

При подизању новог винограда на подлози издржљивих америчких сората треба пазити на следеће најзначајније моменте:

1.) Земљиште мора бити пажљиво изриголано, најмање на 80 см. дубоко.

2.) Ред од реда и чокот од чокота мора имати најмање 1 метар растојања, јер на америчкој подлози чокот се бујније развија.

3.) Дужина потојка у земљи треба да буде бар 50 см.

4.) Најбоље је виноград засађивати већ оживљеном лозом, која је најприје била окалемљена и калеми се примили, јер доцније попуњавање празних мјеста врло је незгодан посао.

5.) Жилице близу површине земље (водоцније) треба још брижљивије сасијецати, а нарочито пазити, да му мјеста, гдје је калем срастао, или више овога, ове жилице не набујају и чим се појаве глатко их до стабла пресјећи.

6.) Развијен чокот треба више резати и не пустити на род (на кондире и лулове) него као обичан чокот.

7.) Пдлике испод крја треба пажљиво очишћавати.

8.) Код оваквих винограда и при оваквом начину одгајивања чокота потребне су притке, за које ће се лоза и ластари везивати.

9.) Земља се мора одржавати у плодности ђубрењем, јер америчка лоза својим многим и снажним жиљењем јако прои и пости земљу. Ђубрење треба вршити са мањом количином ђубрета, али чешће. —

X. Болести винове лозе.

1) Перноспора.

(Пова, пламењача, бастра, прљевина, лута роса) Peronospora Viticola.

Пероноспора, коју погрешно пламењача зову, једна је од најопаснијих болести на виновој лози. Поврај филоксере и она је у равној мјери, ако не и више, допринијела пропасти нашег виноградства. Пероноспора је криптогамска болест и пренијета је са америчком лозом у Француску 1878. године из Америке, па се врло брзо раширила по свима виноградарским крајевима.

Узрок је овој болести једна сићушна гљивица (Plasmopara vitikola) паразит је на обичним биљем плесан. Пероноспора се на најприје појављује на листу а прелази и на све зелене дијелове чокота (ластаре, петељку од грозда на и на грозд).

Болест се развија или из спора или клице гљивице, коју вјетар пренесе на горњу површину листа. Ако на листу има мало влаге а већу температуру од 20° С, спора клијањем пушта свој корјен у ћелијско ткање листа, ту се разграњава и пробија противну страну (наличје) листа гдје се образују бијелкасте мрље (кандидије) или хиљадама нових спора, које вјетар разноси и болест размножава. Топло и влажно вријеме најповољније је за ширење пероноспоре, и у таквим приликама она убрзо (за неколико дана) захвати читаве виноградске крајеве.

Кад се пероноспора на листу почне развијати опажају се на горњој површини листа мрље (боја остаје за разлику од друге једне болести [illegible]) — жућкасте оспе, које доцније постају мрке, а на наличју листа, а нарочито око [illegible], појаве се жућкасте и бијелкасте флеке, које се врло лако распознају. Лист од овога почне се сушити и на скоро опада. Како је лист један од најважнијех органа чокота, као и сваке биљке, настане поремећај и застој у животу чокота; ластари не могу добро да сазру, пупи не могу правилно и добро да се развију а грожђе остане ситно, зрнца се јако стврдну, покрвене и могу да дозру.

Ако су погодне околности за развитак ове болести (влажно и топло вријеме), онда брзо обухвати све лишће и оно изгледа као слично опљено, па прелази на ластар и на грозд. Ако се пероноспора појави прије вијетања винограда, онда вијет смеће и опада, а послије цвјетања чини да се зрнцо и изјмањим додиром и покретом круне и опадају. Ластари на чокоту не могу добро да сазру и зими врло лако измрзну. На овај начин пероноспора чини штету и за идућу годину, а ако се три четири године понови на истом чокоту, и не предузимају се никакве мјере да се њено ширење спријечи, може и осушити и потпуно уништити читаве винограде.

Против ове болести пронађена су средства, која, ако се правилно употребљују, могу се све штетне послиједице ове болести избјећи. Као најпоузданије средство показала се смјеса плавог камена (модре галице) са кречним млијеком, тако званој бордоелеска (или бордоска) чорба, коју је пронашао професор Мијлардет из Бордоа. Једнопроцентни, а најчешће двопроцентни раствор плавог камена са одговарајућом количином кречног млијека (прозирни кречни раствор) по горњој површини листа прије појаве пероноспоре, довољан је као предохрана против ове болести.

Начин справљања ове смесе доказујући у раствор плавог камена онолико кречног млијека докле пареће плаве лакмусове хартије своја у чистом раствору плавог камена потпрени не остане стално у боји, као и прскање винограда са справама прикладним (Сифонијом и Аустријом Пехвилозог система) изведено је у пракси.

(Свршиће се)

Дневник

Посјетио школу. Нѣ. Кр. В. Кназ Господар изволио је данас посјетити испите наших матураната.

Отпутовао. Нѣ. Кр. В. Кньаз Господар данас је отпутовао у Бар.

Велики сабор у Острогу. Као и сваке, тако је и ове године о Духовима у манастиру Острогу био велики сабор, на који се био слегао силан свијет како из земље тако и са стране, а нарочито из Приморја, Боке и Херцеговине. Од стране власти на сабору је био бригадир г. Блажо Бошковић.

Јадранска жељезница. Траспрање дунавско-јадранске жељезнице на турском земљишту отпочело је. Овим пословима руководи инжињер Нуредин беј.

Гости из Словеначке. Као што смо с приватне стране обавијештени, међу Словенцима у Љубљани покренута је идеја, да се образује веће друштво, које ће у заједници доћи у Црну Гору приликом прославе Господаревог јубилеја. Са њима ће по свој прилици доћи и њихово омиљено друштво „Љубљански Звон". Овоме гласу ми се можемо само радовати.

Испит зрелости. Писмени испити матураната овдашње гимназије *завршени су и данас су почели усмени испити.* Испити ће коначно *бити завршени по свој прилици сјутра*, те ћемо тако бити у могућности да о ресултату њихову проговоримо још у идућем броју.

Дрим, Бојана и Скадарско Језеро. Министарски савјет у Цариграду ријешио је, да поднесе парламенту законски приједлог о регулисању ријека Дрима и Бојане и *Скадарског Језера. Као што из* Цариграда јављају, овај ће приједлог бити поднесен још у овом сазиву *турског парламента.*

† Ђуро Вукосавовић. Телеграфска жица *из Прага* прије два дана донесе нам тужну вијест: да се угасно један млад, пун полета и духа живот, баш у тренутку кад је својој отаџбини требао својим радом и спремом да послужи: да је преминуо Ђуро Вукосавовић, свршени техничар. Покојник је родом из Сотоњића, у Црмници, син попа Сава Вукосавовића. Покојни Ђуро школовао се у Србији, гдје је матуру с одликом свршио, а затијем се одличним успјехом технику у Прагу, гдје га је и смрт задесила. И онако исто као што се одликовао својим ученьем, покојни Ђуро одликовао се и свима оним врлинама, које једнога младога човјека треба да красе. На њега су велике наде полагане. Тијело његово сахрањено је јуче у Прагу, а у недјељу му родбина приређује помен у родном мјесту у Сотоњићима. Покој му души!

Одлични питомци. Као што је познато, почетком ове школске године министарство финансија и грађевина послало је четири питомца у београдску гедоску и грађевинску академију проф. Андоновића. Они су сада на крају школске године полагали школске испите и сва су четворица добили свједочанство одличног успјеха, примјерног владања и вриједноће, савјесности, чистоте и уредности похвалне. Директор ове школе, подносећи извјештај о успјеху њихову, изразио се овако: „Као дугогодишњи наставник на највишем просвјетном заводу у Краљевини Србији, на универзитету, могу господина министра уверити, да је успјех, који су сва четворица постигли одличан. Исто тако и квалитет самих ђака одличан је, да се надам, да ће ови питомци, научивши да раде најприљежније и најревносније бити од веома велике користи за намјераване реформе у братској Кньажевини". Овим поводом г. министар финансија је нарочито топло захвалио г. директору школе на његовом труду и заузимању што су ови питомци овако успјешно завршили прву годину свога школовања. Питомци се зову: Вучко Томановић, Блажо Вучинић, Јањо Вуканић и Стеван Маркуш.

Путници. Кишовито вријеме, које је до прије неки дан трајало, није ништа ометало стране путнике, да као и сваке године у ово доба посјећују нашу земљу, него су свакога дана, као и сада, у групама долазили на Цетиње тако, да није било дана кад их није било. У пошљедње вријеме било их је тако много, да су сви хотели били препуњени.

Наш дуван. Производња дувана код нас је знатно развијена и по квалитету заузима наш дуван видно мјесто. Саразмјерно је и јевтин. Али фабрикација његова ни из близа није онаква каква би требала да је. Противу тога смо, на молбу потрошача, врло често морали да устајемо, па смо то принуђени и сада, јер смо се увјерили да су њихове жалбе сасвијем оправдане; *нарочито је несолидна фабрикација* цигарета. Како се налазимо у јубиларној години и на прагу свечаности, то ако икад сад би се требала најстрожија пажња обратити на фабрикацију дувана. Зато на ово обраћамо пажњу надлежних и увјерени смо, да ће они учинити све, да се фабрикација дувана побољша у толико бар ако се не можемо њоме хвалити, а оно бар да немамо узрока да се на њу жалимо и пред страним чрвенимо.

Усјеви. Сјина киша [illegible] *напијеле су огромне штете усјевима.* Како се киша низ [illegible] мјесецима, то је све оно што је било посијано, [illegible] и пропало, оно [illegible] наш покрајински [illegible] као и воће и виногради, страдали су од олује и туче, тако, да се за овогодишњу љетину не може ништа добро рећи, а још мање њоме похвалити.

Позив на ванредну скупштину. Управа Цетињског Радничког Друштва, извршујући рјешење главне годишње скупштине од 30. јануара о. г., позива овијем *ради промјене правила на ванредну скупштину друштвену, 13. ов. мј*, чланове друштва: који су за год. 1909. подмирили чланарину и оне извршујуће чланове друштва пјеваче, тамбураше и дилетанте, који су у год. 1909. били управом друштва ослобођени плаћања чланарине, а најзад и све оне раднике, који нијесу чланови друштва, а желе то бити на основу главне измјене у правилима, да *друштво постаје и помоћном благајном за раднике на случај болести, смрти и немања рада.* Скупштина ће бити у недјељу у 9 сати прије подне, *у овд. мушкој основној школи*, те због важности састанка Управа моли позване да неизоставно дођу на скупштину, која ће и нову Управу изабрати.

Вријеме. Да није у понедјељник у вече дунуо сјевер тешко да бисмо се опростили оних дуготрајних и несносних киша, које у пошљедње вријеме по готову нијесу престајале. Кишевито вријеме било је пуна три мјесеца, а у мају није било дана када се није излила. Од јуче је огријао лијеп сунчан дан. Студен *још није попустила. Крајње је већ* вријеме било да се прољетна, јер ове године правог прољећа нијесмо ни имали.

Догађаји и анегдоте

О Леонкавалу и Данунцију. За Леонкавала прича се да о првој представи својих опера има у лијевом џепу панталона пуну шаку грашковог зрневља и да при сваком одобравању од стране публике пренесе по једно зрно из лијевог у десни џеп. Кад је представа свршена, он преброји зрневље на десног џепа и у колико је њихов број већи, у толико је већи и успјех.

О Данунцијевом најновијем роману, „Можда да, можда не" прича се ово:

— Знате зашто је Данунцио свој нови роман издао у двије књиге, и зашто није хтио да обје књиге истовремено угледају свијет? вели се да је поставила питање у једном друштву једна дама. — То је учинио зато, наставила је дама, да би потпуно оправдао наслов романа. Прво је објавио први дио, и то је то „можда да"; другим ријечима, можемо се још надати да ће роман можда бити добар. Сад је дошла друга књига, и то је на жалост оно „можда не", јер нам пружа и сувише доказа да роман није испао онако добро како смо очекивали!

Друга једна дама (као што се види само су даме злобне) рекла је Данунцију:

— Ваш роман има врло чудноват назив. Ово „Forse che si, forse che non" живо ме подсјећа на наслов познате народне пјесме „Funiculi — funicula".

Данунцио, који и сам радо прима сваки добар виц, био је први који је разгласио ову пакосну примједбу, и њу су листови разнијели по цијелој Италији.

Наука и проналасци

Кокош, крава и музика. У Охају кратила је нека господарица своје слободно вријеме гласовиром. Једнога дана узе кокош, да види, како ће се она понашати према музици. И које чудо! Кокош је слушала мирно гласовир, па на коњу почела кококати. А што је за тим било? Кока је снела јаје... Та се господарка зове Мр. Крамер. Некој Американки није да[illegible] [illegible]риће мира, па је почела у [illegible] [illegible]ртирати на гитари пред [illegible]м. И [illegible] је — — почела више [illegible] [illegible]о зна боље, широко му [illegible]

У кривим [illegible]има. Прије неког времена [illegible] говорило о једном „кр[illegible]том човјеку", који је у лондонској болници очекивао смрт да га она ослободи од великих мука. Он се није могао слободно кретати, јер му се цијело тијело претворило у крту материју. Али је овај случај, и ако је риједак, познат још из раније.

Чувени професор Вархов, прије неколико година, описао је у љекарском берлинском друштву један страшан процес сколидифицирања мишића, које је постепено убијало једног његовог пацијента. Тај болесник Румун по народности, није могао покретати ни вилицама, тако да су му морали избити све зубе да би га кроз отвор могли хранити помоћу цијеви.

Други један чувени примјер „крутог човјека" био је Роман, урођеник из Сенегала, који се од 1900. до 1904. године показивао по разним циркусима у Европи као чудо над чудима. Његова кожа била је тако тврда, да је ни најдебљим јексером није било могуће пробити.

Американац Палмер лежао је непомично неколико недјеља у болници у Њујорку, све док му тијело није постало тврдо као мрамор, па је тек тада умро. Тај Американац, прије него што се тако тешко разболио, био је висок, здрав човјек.

Због запуштеног реуматизма, ухватила га је била реуматична грозница и крајњи удови почели су му се кочити. Послије неколико недјеља ноге су му биле чврсте као челик и неосјетљиве за сваки бол. Љекари су предузимали све да га спасу, али им је труд био узалуд. Болест је све више напредовала и послије 15 мјесеца Палмер је умро тврд и крт као мрамор.

Болести очвршћавања мишића супротно је размекшавање костију. Неком Италијану Антонију Конгру, младићу од 21 године, када је умро у бруклинској болници биле су кости мекане као памук, а за живота није се могао ни мицати, ни чути, ни говорити. Само два чула, вид и пипање, нијесу га никако оставила.

Карактер у афоризмима

Карактер је *извор силе и снаге.*

Бери

*

Стабилност установа зависи од стабилности карактера.

Смајлс

*

У тешким данима у животу најбоље се види пипгавило карактера.

Валтер

Повлашћена радња

ЗА ИЗРАДУ ПЛОЧНИКА ОД ЦЕМЕНТА

ПАСКВАЛЕ ДЕ ФИЛИПИС У БАРИ (Италија).

Препоручује се цетињском грађанству за израду плочника у цементу за подове, тротоаре, улазе у ходнике, штале и т. д. Израђује такође степенице, стубове за украс, и за балконе (перголе).

Због близине, удобности и брзине превоза наша радња у стању је примити се израде свију напоменутих радова под најумјеренијим цијенама и може успјешно конкурисати свакој другој радњи ове врсте.

За ближе информације обратити се на г. *А. Капетановића*, чинов. Барског Друштва, Цетиње. 2-4

СВОЈ СВОМЕ

ВАЖНО ЗА СВАКОГА, А НАРОЧИТО ЗА НАШЕ ТРГОВЦЕ

ПРВА СРПСКА АГЕНТУРНА И КОМИСИОНАРСКА

РАДЊА

ХРИСТИФОРА МОРАВЦА У ПОДГОРИЦИ

Отпочела је свој рад, те прима и најсавјесније обавља — наруџбе.

Ово је једина и најсолиднија Агентурна и комисионарска **радња** преко које се могу све врсте трговачке робе а нарочито:

Кафа, Шећер, Брашно, Пиринач, Петролеум, Кожа, Шпирит, Свијеће, Сапун, Сардине, Чоколада, разни **Ликери** и **Минералне Воде,**

како по најнижим дневним цијенама тако и уз најповољније услове поручити.

СВОЈ СВОМЕ

СВОЈ СВОМЕ

СВОЈ СВОМЕ

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

Штампа К. И. Државне Штампарије

Власник и одговорни уредник Лазар Чобељић